

РЕШЕНИЕ

№ 205

гр. София, 01.11.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, NO III ВЪЗЗ. СЪСТАВ, в публично заседание на втори юли през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Мирослава Тодорова

Членове: Христинка Колева
Силвия Тачева

при участието на секретаря Радка Ив. Георгиева
като разгледа докладваното от Мирослава Тодорова Въззивно частно наказателно дело № 20211100601723 по описа за 2021 година

Производството е по реда на глава XXI НПК.

Образувано е по въззивна жалба от частния тъжител И.И. Й. (разменени са местата на бащиното име и фамилията, но това не възпрепятства изяснението на самоличността на подателя) срещу разпореждане по н.ч.х.д. № 100/2021 г. на СРС, НО, 97 състав, от 9.03.2021 г., с което е прекратено наказателното производство по частната тъжба на И.И. Й. поради това, че тъжбата не отговаря на изискванията на чл. 81 НПК.

В жалбата, подадена чрез адв. В. Д., се прави искане за отмяна на разпореждането и за продължаване на производството. Не се излагат доводи за неправилността на атакувания съдебен акт.

В съдебно заседание въззивният жалбоподател – частният тъжител И.И. Й., редовно призован, не се явява и не изпраща представител.

Съдът, след като провери изцяло правилността на обжалваното разпореждане, намира за установено следното от фактическа страна.

Първоинстанционното производство е образувано на 24.07.2019 г. по тъжба на частния тъжител И.И. Й., насочена срещу Я.И.И..

В саморъчно написана тъжба, чийто текст е трудно четивен, е посочено, че тъжителят иска да повдигне обвинение за клевета, тъй като „бил набеден в престъпление“ по прокурорска преписка, въпреки че лицето, срещу когото е насочена тъжбата, знаело, че тъжителят е невинен. Към тъжбата е приложено пълномощно от тъжителя на адв. П. Р. и постановление от 13.03.2019 г. на прокурор при СРП за отказ за образуване на досъдебно производство по заявление от Я.И.И..

С разпореждане от 14.01.2021 г. съдията – докладчик е приел, че тъжбата не отговаря на изискванията на чл. 81, ал. 1 НПК. Посочил е, че тъжбата е нечетлива и не позволява да се разбере какви са обстоятелствата на престъпленията, като не е внесена и държавна такса. Дадени са указания на тъжителя в 7-дневен срок да отстрани изтъкнатите

недостатъци.

Съобщение с указанията било връчено на тъжителя на 27.01.2021 г. чрез повереника му.

Указанията не били изпълнени.

С разпореждането от 9.03.2021 г., предмет на въззивния съдебен контрол, съдия-докладчик при СРС, НО, 97 състав прекратил наказателното производство, като приел, че тъжбата не отговаря на изискванията на чл. 81 НПК, тъй като в нея не се съдържат факти, които могат да бъдат квалифицирани като престъпление и не е внесена държавна такса.

Въз основа на изложените факти за съдържанието на тъжбата и движението на делото съдът намира следното по правните въпроси, значими за правилното му решаване във въззивното производство.

Въззивната жалба е неоснователна.

I. По приложението на процесуалния закон и обхвата на правомощията на съдията-докладчик

Процесуалната спецификата на конкретния случай изисква, на първо място, да се обсъди значението на настъпилата промяна в процесуалния закон с ЗИДНПК (Д.в. бр. 63 от 4.08.2017 г., в сила от 5.11.2017 г.), с която се отменя правомощието на съдията-докладчик по чл. 250, ал. 1, т. 2 НПК да прекрати наказателното производство, когато деянието, описано в обвинителния акт или в тъжбата, не съставлява престъпление.

Независимо че съдията-докладчик не е посочил основание за прекратяване на наказателното производство, от мотивите на разпореждането става ясно, че правомощието му произтича от чл. 250, ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 5, т. 2 НПК. От естеството и границите на предметния му обхват – съдържание на процесуалната власт и правни последици – е видно, че това правомощие на съдията-докладчик по чл. 250, ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 5, т. 2 НПК включва и преценката за това дали в тъжбата се твърди престъпление, респективно дали то е такава, което се преследва именно по този процесуален ред – по инициатива на пострадалия без участие на прокуратурата. Поради това отмяната на правомощието по чл. 250, ал. 1, т. 2 НПК, което представляваше процесуална тавтология на част от първо възникналото правомощие по чл. 250, ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 5, т. 2 НПК, по същество не представлява правна промяна.

Съдът стигна до този извод въз основа на историческо тълкуване за правомощието на съда да извършва преценка за редовността на тъжбата, както и въз основа на съдържателния му анализ, който дава отговор дали проверката за редовността на тъжбата по чл. 81, ал. 1 НПК включва имплицитно и изискването съдът да установи дали в тъжбата, с която е сезиран, се твърди престъпление.

Съгласно чл. 24, ал. 5, т. 2 НПК не се образува наказателно производство за престъпление, което се преследва по тъжба на пострадалия, а образуваното се прекратява, когато тъжбата не отговаря на условията, посочени в чл. 81 НПК. От 5.11.2017 г. първоначалната компетентност да проверява редовността на тъжбата е предоставена изключително на съдията-докладчик, защото със ЗИДНПК (Д.в. бр. 63 от 4.08.2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) е отменено правомощието на председателя на съда по чл. 247, ал. 2 вр. ал. 1, т. 2 НПК да отказва да образува производство по тъжба на пострадалия. Правомощието на председателя на съда да отказва да образува дело от частен характер е въведено със ЗИД (дв. бр. 28 от 1982 г.) на НПК, отм. (Дв. бр. 86 от 28.10.2005 г., в сила от 29.04.2006 г.) – чл. 240, ал. 2 вр. ал. 1, т. 1 НПК, като негова изключителна компетентност, т.е. към този период съдията-докладчик не разполага с компетентност да извършва проверка за редовност на тъжбата, тъй като тази преценка е изнесена изцяло преди образуването на наказателното производство.

С приемането на настоящия НПК (Обн., ДВ, бр. 86 от 28.10.2005 г., в сила от 29.04.2006 г.) правомощието на председателя на съда (вече по чл. 247, ал. 2 вр. ал. 1, т. 2 НПК, но със същата редакция като тази по чл. 240, ал. 2 вр. ал. 1, т. 1 НПК (отм.)

продължава да съществува като суверенна компетентност, а съдията-докладчик има правомощието по чл. 250, ал. 1, т. 1 и т. 2 НПК да прекратява наказателното производство единствено в случаите на чл. 24, ал. 1, т. 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9 и 10 НПК, както и когато деянието, описано в обвинителния акт, не съставлява престъпление. С други думи – съдията-докладчик не може да прекратява производството на основанията, посочени в чл. 24, ал. 4 НПК (нова ал. 5), включително поради нередовност на тъжбата.

С последващите изменения в чл. 250, ал. 1, т. 1 и т. 2 НПК (ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) е въведено правомощие на съдията-докладчик по чл. 250, ал. 1, т. 1 НПК да прекратява образуваното производство по тъжба на пострадалия и в случаите по чл. 24, ал. 4 НПК (актуалната ал. 5) и когато деянието, описано в обвинителния акт или в тъжбата, не съставлява престъпление – изрично записано в чл. 250, ал. 1, т. 2 НПК.

При тази нормативна уредба, при действието на процесуалния закон до 5.11.2017 г., е въведен двоен първоначален филтър за редовност на тъжбата – и преди образуването на делото и след – в първия стадий на съдията-докладчик. В наказателноправната доктрина и постоянната съдебна практика относно съдържанието на правомощието на председателя на съда да отказва да образува наказателни дела от частен характер никога не е имало спор, че извършваната от него проверка не е произволна, а се изразява в именно в оценка на редовността на тъжбата и съответствието ѝ с нормативните изисквания, които не са търпели изменения от въвеждането им – първоначално посочени в чл. 57, ал. 1 НПК (отм.), а в сегашния НПК – в чл. 81, ал. 1 НПК. В този смисъл – например решение № 16 от 14.03.2001 г. на ВКС по д. № 697/2000 г., II н. о., р. решение № 472 от 16.10.2001 г. на ВКС по н. д. № 424/2001 г., II н. о.

За да сезира валидно съда, тъжбата съгласно чл. 81, ал. 1 НПК, освен че трябва да бъде писмена и да съдържа данни за подателя и за лицето, срещу което се подава, следва да описва обстоятелствата на престъплението. Съдебният орган, на когото е възложена проверката на редовността на тъжбата, не би могъл да установи дали изложените в тъжбата факти сочат на престъпление, ако не си изясни кое е конкретното престъпление. Без да направи такъв извод, съдът не би могъл да прецени и дали съобщеното в тъжбата престъпление е такова, което се разглежда именно по този процесуален ред, или изисква провеждане на досъдебно производство от прокуратурата и разследващите органи.

Следователно, още преди да бъде предвидено правомощието на съдията-докладчик изрично да проверява тъжбата за съответствието ѝ по чл. 81, ал. 1 НПК, без да е било необходимо експлицитното препращане към разпоредбата, предвиждаща изискванията за съдържанието на тъжбата, съдебно производство за престъпления по тъжба на пострадалия е започвало само когато действително тъжбата е навеждала факти, които председателят на съда е квалифицирал като престъпление, което се преследва по тъжба на пострадалия. Не се е изисквало изрично пояснение на съдържанието на правомощието за отказ в чл. 274, ал. 2 НПК (отм.), защото тълкуването му е било еднозначно и е почивало на точния разум на разпоредбата.

По аргумент за по-силното основание, когато е предвидено изрично правомощие на съдията-докладчик да прекрати наказателното производство, в случай че тъжбата не отговаря на изискванията по чл. 81, ал. 1 НПК, това несъмнено означава, че съдията-докладчик е длъжен да провери и дали се твърдят обстоятелства на престъпление. Членуването на думата “престъпление” е езиков аргумент, съществуващ наред с формално логическия, който изисква да бъде установено от компетентния орган кое е конкретното заявено престъпление.

Отделно от изтъкнатите съображения, спецификата на фактическия състав за повдигане на обвинение за престъпление, което се преследва по тъжба на пострадалия, както и възникването на фигурата на подсъдимия, допълнително категорично обуславят необходимостта да се извърши преценка твърди ли се в тъжбата престъпление и кое е то.

По дела, образувани по тъжба на пострадалия, процесуалното качество на подсъдимия възниква едва след като съдията-докладчик приеме тъжбата за редовна,

удовлетворяваща изискванията на чл. 81, ал. 3 НПК, и в разпореждането, с което ѝ даде ход, по чл. 252, ал. 4 НПК даде правна квалификация на фактите на твърдяното престъпление. Поради това, за разлика от делата, образувани въз основа на обвинителни актове, споразумения и предложения за освобождаване от наказателна отговорност от прокуратурата, по делата, образувани по тѣжба на пострадалия, съгласно чл. 254, ал. 4 НПК на подсъдимия се връчва освен процесуалния документ, по който е образувано делото (тѣжбата) и препис от разпореждането на съдията-докладчик за насрочване на делото. Това е така, тъй като обвинението е съвкупност от факти и право, поради което повдигането му по този вид дела е фактически състав, който приключва с разпореждането на съдията-докладчик, с което се дава ход на тѣжбата и правна квалификация на престъплението, предмет на разглеждане.

Поради това и след като има процесуалното задължение да предаде на съд само обвинения в престъпление и то такова, което се преследва по тѣжба на пострадалия, съдията-докладчик е овластен, в зависимост от резултатите от проверката на редовността на тѣжбата в частта относно данните на престъплението, да ѝ даде ход или да прекрати наказателното производство по реда на чл. 250, ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 5, т. 2 НПК. С други думи – и понастоящем, след отмяна на дублиращото се правомощие на съдията-докладчик по чл. 250, ал. 1, т. 2 НПК по отношение на тѣжбата, не е настъпила никаква съдържателна промяна в процесуалната му власт.

II. По отношение съответствието на тѣжбата на И.И. Й. с изискванията на чл. 81, ал. 1 НПК и законосъобразността на обжалваното разпореждане за прекратяване на делото.

След цялостна проверка на допустимостта на тѣжбата по чл. 81, ал. 1 НПК и на законосъобразността на разпореждането за прекратяване на наказателното производство, образувано по нея, въззивният съд прие, че крайният правен извод на първостепенния съд за това, че тѣжбата не е годна да възбуди наказателно преследване, защото в нея не се твърди престъпление, е правилен.

Видно от съдържанието на тѣжбата, в нея изобщо не са изложени обстоятелства на престъпление. Поради това и декларативно заявеното, че тѣжителят иска да започне наказателно преследване за клевета, не е достатъчно.

Клеветата е накръняване на обществените отношения, гарантиращи спазването на конституционната забрана за накръняване на достойнството на човешката личност, която стои в основата на самоосъзнаването на личността като пълноценна и свободна. За да е осъществен престъпният състав, е необходимо деецът съзнателно да съобщи на друго/други лица неистинни позорящи обстоятелства, свързани с личността на пострадалия. Престъплението е формално и то е довършено от момента, в който друго лице възприеме и осъзнае предадената му от дееца позорна информация за пострадалия. Подобно деяние е в достатъчна степен общественоопасно по смисъла на чл. 10 ЕКПЧ само поради обективната си годност да застраши нечия репутация и добро име, обекти на защита на лични абсолютни субективни права. Поведението на дееца е от естество да засегне споменатите неимуществени блага на личността, респ. обществените отношения, които ги защитават, само ако се разпространяват твърдения, които проверено са неистинни и деецът осъзнава това, като зад паравана на свободата на изразяване той цели злепоставяне на пострадалия. В съдебната практика, както и в правната доктрина, безпротиворечиво и последователно се приема, че предмет на клевета могат да бъдат единствено твърдения с конкретно съдържание, които носят информация за точно определени обстоятелства, време, място, лице (явление от миналото и настоящето). Тези обстоятелства следва да бъдат позорни, т. е. недостойни от гледна точка на общоприетите морални разбирания и да предизвикват еднозначна негативна оценка на обществото или в частност да представляват приписване на престъпление. На следващо място тези факти трябва обективно да бъдат съобщени, а не да се извеждат чрез предположения, асоциации, интерпретации или други форми на субективна психическа дейност.

В конкретния случай тѣжителят изобщо не е инкриминирал изрази, за които съдът да може да извърши проверка дали са годен предмет на клевета.

Същевременно частният тъжител не е внесъл държавна такса и не е отстранил и тази нередовност на тъжбата, въпреки изричните указания на съдията-докладчик.

Съгласно чл. 187, ал. 2 НПК по дела за престъпления, които се преследват по тъжба на пострадалия до съда, разноските се внасят предварително от частния тъжител, а ако не са внесени, дава му се седемдневен срок да ги внесе. А съобразно чл. 81, ал. 1, изр. 2 НПК държавната такса представлява изискване за редовност на тъжбата. Като е отказал да внесе държавна такса, частният тъжител е отказал и да приведе тъжбата си в съответствия с изискванията за валидно сезиране на съда.

Поради всички изложени съображения въззивният съд намира, че тъжбата не отговаря на изискванията на чл. 81, ал. 1 НПК и недостатъците ѝ са непреодолими. Това е достатъчно на основание чл. 250, ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 5, т. 2 НПК наказателното производство, образувано по нея, да бъде прекратено.

Мотивиран така и на основание чл.334, т. 6 от НПК, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА разпореждане по н.ч.х.д. № 100/2021 г. на СРС, НО, 97 състав, от 9.03.2021 г., с което е прекратено наказателното производство по частната тъжба на И.И. Й..

Решението е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____